

Viite: Lausuntopyyntö K 9/2013 vp

Lausunto Yleisradion hallintoneuvoston kertomuksesta eduskunnalle vuosilta 2011 ja 2012

Kiitämme mahdollisuudesta kommentoida Yleisradion hallintoneuvoston kertomusta eduskunnalle. Keskitymme lausunnossamme yksityisen radiotoimialan kannalta olennaisimpiin kysymyksiin.

Julkisen palvelun tehtävä ja täyden palvelun ohjelmisto

Yleisradion lakisääteisenä tehtävänä on vuosina 2011 ja 2012 ollut täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmiston tuominen siihen kuuluvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti tukea kansanvaltaa, jokaisen osallistumismahdollisuuksia, kehittää kotimaista kulttuuria, ottaa ohjelmistossaan huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä edistää kulttuurien vuorovaikutusta.

Viitaten Yleisradiolain muuttamisesta antamiimme lausuntoihin RadioMedia pitää puutteena sitä, ettei Yleisradion tehtävää ole määritelty laissa täsmällisesti. Uuden Yleisradiolain mukaan Yleisradion tehtävänä on ”monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto”. Tämä ei muuta tilannetta aiemmasta.

Yleisradion strategisten tavoitteiden mukaan Yle haluaa olla suomalaisille *tärkein* sähköisen viestinnän sisällöntuottaja. Pidämme ongelmallisena tavoitteita, joiden mukaan Yleisradion tulee tavoittaa väestöstä tietty prosenttiosuus päivittäin, tietty viikoittain ja kaikki vuosittain. RadioMedian mielestä Yleisradion ohjelmasuunnittelua ei voida toteuttaa siitä lähtökohdasta, millä tavoin Yleisradion ohjelmia saadaan katselemaan ja kuuntelemaan mahdollisimman laaja yleisö. Yleisradion ohjelmatoimintaa tulee tavoittavuustavoitteiden sijaan ohjata sisällöllisillä tavoitteilla. Ohjelmatoiminnan lähtökohtana tulee olla julkisen palvelun sisällöllinen toteuttaminen tavalla, joka parhaiten edistää aiemmin lausunnossammekin mainittuja julkisen palvelun ohjelmatoiminnan erityistavoitteita.

Kansalaisten kannalta olennaista on se, millainen mediatarjonta markkinoilla on kokonaisuudessaan saatavilla. Näkökulma tulee huomioida Yleisradion ohjauksessa ja valvonnassa. Yleisradion ei tule kilpailla samoilla sisällöllä kaupallisen median kanssa. Yleisradion tehtävänä ei ole lisätä kilpailua markkinoilla tarjoamalla esimerkiksi sellaista viihteellistä sisältöä, jota on markkinoilla saatavilla kaupallisen median toimesta. Tällainen kilpailu heikentää kaupallisten toimijoiden mahdol-

lisuuksia tarjota yleisölle radiosisältöjä. Lopputuloksena on mediatarjonnan köyhtyminen.

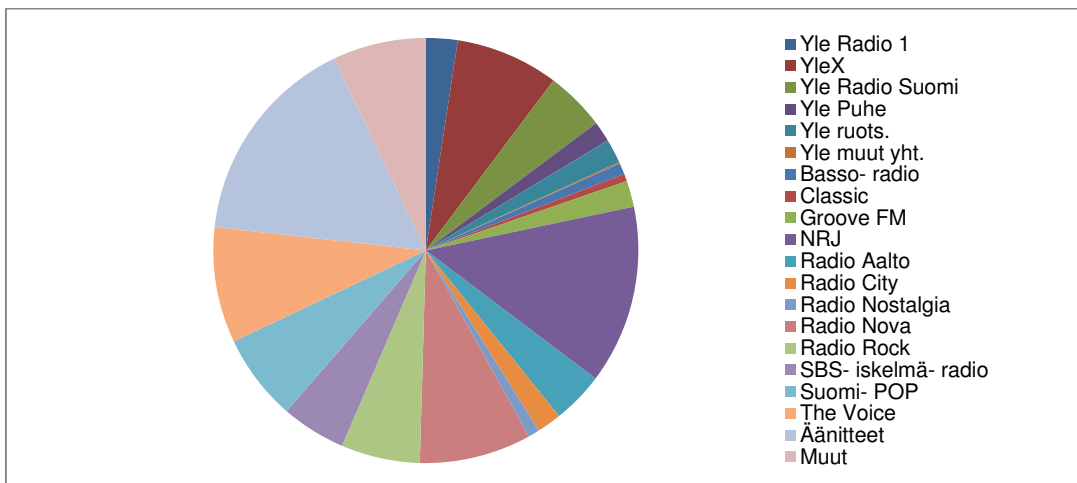
Myös Yleisradion strategisissa tavoitteissa tulee huomioida mediamarkkinoiden kokonaisuus. Muun muassa nuorille on markkinoilla saatavilla huomattava määrä erilaisia mediasisältöjä. Tästä huolimatta Yleisradion strategiseksi tavoitteeksi on asetettu ”lasten ja nuorten tarjonnassa tärkein kotimainen toimija”. Saavuttaakseen mainitun tavoitteen nuorten keskuudessa Yleisradion tulisi kilpailla voimakkaasti kaupallisten toimijoiden kanssa nuorten tavoittavuuksista. Tätä ei voida RadioMedian mielestä pitää julkisen palvelun tehtävänä, eikä hyväksyttävänä toiminnan lähtökohtana.

Nuoret erityispainopisteenä

Yleisradiolakia muutettaessa Yleisradiolle asetettiin uusi painopistealue: lasten ja nuorten erityinen huomioiminen ohjelmistossa. Olemme tuoneet lisäyksen ongelmallisuuden esille Yleisradiolain muuttamista koskevissa lausunnoissamme. Pidämme erityisen tärkeänä, että nuorten huomioiminen Yleisradion ohjelmistossa ei syrjäytä aiemmin mainittuja julkisen palvelun ohjelmatoiminnalle asetettuja erityisvelvollisuuksia. Myös nuorille suunnatun ohjelmatarjonnan tulee vastata julkiselta palvelulta edellytettäviä vaatimuksia.

Suomen radiotoimiala on kilpailtu toimiala. Radioala tarjoaa laajasti radiosisältöjä nuorille ikäryhmille. Kilpailu nuorten tavoittavuuksista on radioalalla kovaa. Alla on nähtävissä nuorten (9-25-vuotiaiden) tavoittavuus radiokanavittain, mikä osoittaa nuorten radiokuuntelun jakautumisen useiden kanavien välille.

Nuorten tavoittavuus radiokanavittain

Lähde: Finnpanel Oy 2012. Kansallinen radiotutkimus, vuosiraportti 2012, tavoittavuus-% 9-25-vuotiaat.

Erityisesti kovaan kilpailuun nähden pidämme tarkoituksettomana sitä, että Yleisradio pyrkii nuorten tärkeimmäksi toimijaksi. Yleisradion julkiseen palveluun tarkoi-

tettuja julkisia varoja ei tule käyttää niihin sisältöihin, joiden tuottaminen kaupallisesti on järkevää ja vastaavia sisältöjä on kaupallisen median toimesta markkinoilla saatavilla.

Korostamme, että julkisen palvelun erityistehtävien lisäksi Yleisradion ohjelmatoiminnan suunnittelussa ja strategisissa tavoitteissa tulee huomioida mediamarkkinoiden kokonaisuus ja markkinoilla tarjolla oleva ohjelmisto. Esitämme arvioitavaksi, mikä on Yleisradion nuorisoradion YleX:n rooli julkisen palvelun tarjoajana. Toteutuuko julkisen palvelun erityistehtävä YleX:n ohjelmistossa markkinoilla, joilla on laajalti tarjolla erilaisia radiosisältöjä nuorelle kohderyhmälle?

Mainonnan kieltö sekä yhteiskunnallinen ja aatteellinen mainonta

Yleisradiolain 12 §:n mukaan Yleisradio ei saa lähettää mainontaa eikä sponsoroituja ohjelmia. Esitämme huolestuneisuutemme Yleisradion toiminnasta yhteiskunnallisen ja aatteellisen mainonnan toteuttajana ja kaupallisten tapahtumien mainoskanavana. Julkisen palvelun tehtävänä ei ole toimia kaupallisten tapahtumien yhteistyökumppanina. Alueelliset tapahtumat ovat etenkin paikallisille radioille merkittävä yhteistyömuoto ja tulonlähde.

Mainonnan kiellon tulee ulottua myös yhteiskunnalliseksi ja aatteelliseksi luokiteltavaan mainontaan. Kaupallinen media myy yhteiskunnallisille toimijoille, kuten useat yleishyödylliset yhdistykset, verrattain edullisesti mainosaikaa. Kaupallisen median on kuitenkin mahdotonta kilpailla sellaisen tahon kanssa, joka tarjoaa mainosaikaa ilmaiseksi tai pelkkien tuotantokustannusten hinnalla.

Yleisradion tehtävänä on raportoida merkittävistä tapahtumista journalistisin perustein sekä edistää ohjelmatoiminnassaan yhteiskunnallisesti merkittävien asioiden toteutumista. Tämä ei kuitenkaan saa tarkoittaa tehtävän laajentamista mainosmarkkinoille. Yleisradio ei voi toteuttaa ja lähettää ohjelmistossaan yhteiskunnallisia tai aatteellisia mainoksia, eikä tehdä sponsoroinniksi luokiteltavaa sisällöllistä yhteistyötä yhteiskunnallisten toimijoiden eikä kaupallisten tapahtumajärjestäjien kanssa.

Uusien palveluiden ennakoarviointi

Yleisradion hallintoneuvoston rooli Yleisradion valvojana on merkittävä. Voimassaolevan Yleisradiolain 6 a §:n mukaan ennakoarviointi on tehtävä sellaisista uusista palveluista ja toiminnoista, joilla on vähäistä suurempaa vaikutusta tarjolla olevien sisältöpalveluiden kokonaisuuteen ja jotka ovat merkittävyydeltään, ajalliselta kestoltaan ja kustannuksiltaan olennaisia. Arviointi voidaan tehdä hallintoneuvoston harkinnan mukaan muutoinkin.

Pidämme tärkeänä, ettei ennakoarvioinnin käynnistämisen kynnystä nosteta suh-

teettoman korkealle. Lähtökohtaisesti kaikkien 6 a §:n 1 momentin kriteerien täytymistä ei tule edellyttää, jotta ennakoarviointi voitaisiin suorittaa. Esimerkiksi ajalliselta kestoaltaan lyhyellä toimella voi olla mittavia markkinavaikutuksia ja kustannuksiltaan pienehköllä toimella voi olla mittavia vaikutuksia esimerkiksi paikallisella tasolla paikallisradioille. Markkinavaikutusten arvioinnin kannalta merkityksellisiä seikkoja ovat erityisesti vastaavien tai korvattavissa olevien tarjontojen olemassaolo markkinoilla sekä kilpailuaste ja potentiaaliset vaikutukset yksityisten toimijoiden aloitteisiin. RadioMedian mielestä lähtökohdaksi tulee ottaa ennakoarvioinnin toteuttaminen mieluummin liian usein kuin liian harvoin.

RadioMedia ry

Stefan Möller
toimitusjohtaja
stefan.moller@radiomedia.fi
puh. 0400 50 88 77

Johanna Halkola
edunvalvontapäällikkö
johanna.halkola@radiomedia.fi
puh. 050 377 98 36